

Helmut Kohl és François Mitterrand: la megbékélés vezéralakjai

Helmut Kohl 1930–2017

François Mitterrand 1916–1996

Igen valószínűtlennek tűnt, hogy a XX. század második felének két roppant befolyásos európai vezetője között szoros együttműködés alakul majd ki. Helmut Kohl német kancellár és François Mitterrand francia köztársasági elnök olyan korszakban születtek és nőttek fel, amikor nemzeteik két pusztító világháborúban harcoltak egymás ellen.

A két államférfi fáradhatatlanul munkálkodott azon, hogy helyreállítsák a francia-német kapcsolatokat, és ebben kiemelkedő szerepet kapott az európai integrációt is előmozdító megbékélés a két nemzet között. Az első világháború kitörésének 70. évfordulója alkalmából 1984. szeptember 22-én rendezett megemlékezésen egymás kezét fogó két vezetőről készült, mára ikonikussá vált kép világszerte címlapra került.

Helmut Kohl

Helmut Kohl 1930-ban született a németországi Ludwigshafenben, és még húsz éves sem volt, mikor a második világháború véget ért. Gyakran nyilatkozta, hogy a háború legsúlyosabb borzalmaitól fiatal kora mentette meg. Frankfurtban jogot hallgatott, majd Heidelbergben tanult történelmet és politológiát.

Szakmai pályafutását tudományos területen kezdte, majd az üzleti világban helyezkedett el, és csak ezt követően indult politikai karrierje. 1959-ben választották meg a Kereszténydemokrata Unió (CDU) ludwigshafeni körzeti elnökének, majd helyi, és később regionális szinten egyre jelentősebb politikai tisztségeket töltött be. Rajna-Pfalz tartomány miniszterelnökévé választották (Németország-szerte ő volt a legfiatalabb tartományi kormányfő), majd a CDU elnökeként pályafutása olyan fordulatot vett, mely egészen Nyugat-Németország kancellári hivataláig vezetett.

A CDU 1982-ben sikerrel kezdeményezett bizalmatlansági szavazást a hatalmon lévő kormánnyal szemben. Helmut Kohlt a Bundestag (a német parlament) megválasztotta kancellárnak,

majd az egy évvel később tartott szövetségi választásokon 1983-ban is elsöprő fölénnyel nyert, amivel megerősítette politikai pozícióját.

Helmut Kohl talán legemlékezetesebb törekvése a két Németország egyesítése volt. Ő volt az első kancellár, aki diplomáciai keretek között fogadta Kelet-Németország államfőjét, és a berlini fal leomlása után kitaróan sürgette Kelet- és Nyugat-Németország újraegyesítését. A Németország újraegyesítéséről szóló szerződést a két német parlament 1990-ben írta alá és ratifikálta, így Németország 45 évvel az ország kettéválasztása után ismét egyesült, és Kohl víziója az egyesült Európáról nem tűnt többé elképzelhetetlennek.

François Mitterrand

François Mitterrand a franciaországi Jarnac településen született 1916-ban. 1937-ben szerzett jogi diplomát, majd politikai karrierje építésébe fogott a francia jobboldali nacionalisták oldalán.

A második világháborúban a frontra került, 1940-ben német hadifogságba esett. Sikerült megszöknie, és egy ideig a Vichy-kormány szolgálatába állt, majd egy baloldali fordulattal csatlakozott a francia ellenállási mozgalomhoz. Hadifoglyokból és fegyveres ellenállókból szervezett hálózatot, majd kénytelen volt Londonba menekülni, hogy elkerülje a letartóztatást. Mitterrand találkozott a száműzetésbe kényszerült ellenállók kulcsfigurájának tartott Charles de Gaulle-lal is. Igyekezett együttműködést kialakítani az ellenállási mozgalom sikerének előmozdítása érdekében, ám kapcsolatuk nem volt nézeteltérésektől mentes.

A háború befejeztével Mitterrand Charles de Gaulle politikai ellenfeleként megszilárdította a baloldalon elfoglalt pozícióját, melynek folyamányaként a Francia Szocialista Párt élére állt. Első alkalommal siker nélkül indult az elnöki pozícióért, ám 1981-ben megválasztották köztársasági elnöknek, így 23 év után Franciaországot ismét baloldali kormány vezette.

Elköteleződés az egységes Európa mellett

Helmut Kohl és François Mitterrand 1987-ben

Az Európai Tanács eddig összesen három embert – köztük másodikként Helmut Kohlt – tüntetett ki az „Európa díszpolgára” címmel. Helmut Kohl az európai integráció és együttműködés érdekében végzett rendkívüli tevékenységéért, így az európai projektben tanúsított szerepvállalásáért részesült az elismerésben.

François Mitterrand a közösség bővítését támogatva ösztönözte Spanyolország és Portugália uniós csatlakozását. Kiállt a szorosabban integrált EU mellett, és messzemenően támogatta az Egységes Európai Okmány – az európai egységes piac jogi alapjait megteremtő szerződés – 1986-os aláírását. Hat évvel később fogadták el a Maastrichti Szerződést, melynek révén a

kereskedelmi akadályoktól mentes nemzetközi piac víziója valósággá vált.

A Helmut Kohlt és François Mitterrand-t ábrázoló híres fénykép, mely az első világháború egyik leghosszabb csatájának helyszínére, Verdun közelében készült 1984. szeptember 22-én egy megemlékezés alkalmából, rámutatott, hogy a két világháború óta Franciaország, Németország és Európa igen nagy utat tettek meg.

A katonai temetőben emlékkoszorúk előtt egymás kezét fogó Kohl és Mitterrand képe azt az üzenetet közvetítette, hogy Verdun a fájdalmas emlékek mellett a béke és a megbékélés szimbóluma is. A két államférfi Európa és az egész világ figyelmét felhívta arra, hogy a kontinens békéje fontos, és szilárd alapokon nyugszik.

Kohl és Mitterrand a sikeres munkakapcsolat mellett közeli barátságot is ápolt, sőt, köztudottan szerették egymást ugratni. Egy protokollesemény alkalmával Mitterrand-nak tipikus német disznósajtot (Saumagen) kínáltak. A beszámolók szerint Kohl a következőt fűzte a felszolgált fogáshoz: „legjobb lesz az egészet megenni, különben visszaadjuk a Saar-vidéket”.

A francia-német kapcsolatokért folytatott évtizedes tevékenységéért a két politikus 1988-ban közösen kapta meg az Európa egyesítéséért végzett munkát elismerő Nagy Károly-díjat. Ünnepi beszédében Kohl Franciaország és Németország közös értékeit helyezte előtérbe, és emlékeztetett arra, hogy az Európai Szén- és Acélközösség 1951-es létrejötte óta a közös értékrend képezi az európai projekt alapját. A Nagy Károly-díjat több kortársuk is megkapta, köztük Konrad Adenauer és Simone Veil.

Helmut Kohl 16 éven át – a XX. században a hivatalt betöltők közül a leghosszabb ideig – volt német szövetségi kancellár. François Mitterrand az ország történetében a leghosszabb ideig, azaz 14 évig volt a Francia Köztársaság elnöke.

Visszavonulás a politikától

François Mitterrand hosszú évekig súlyos betegséggel küzdött, amit sikerült jó ideig titokban tartani. 1996 januárjában hunyt el, egy évvel azután, hogy köztársasági elnöki ciklusa véget ért. Barátja, Helmut Kohl 2017 júniusában hunyt el. Egy hónappal később az Európai Parlament rendkívüli megemlékezést tartott Strasbourghban. Az Európai Bizottság elnöke, Jean-Claude Juncker beszédében így tisztelgett Helmut Kohl emléke előtt: „Helmut Kohl egyszerre volt német és európai patrióta, számára nem létezett ellentmondás a két hazafiság között. Olyan ember volt, aki számára a német és az európai egység magától értetődően összefonódott”.